บทที่ 3
กฎหมาย และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตร ให้ปลอดจากสารพิษของประเทศไทย และของต่างประเทศ

กฎหมายที่เกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้ปลอดจากสารพิษนั้น มีทั้งเกี่ยวข้องโดยตรง และโดยอ้อม ทั้งที่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าอาหาร และมิใช่อาหาร ต่างกระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวง ทบวง กรม ตามหลักการแบ่งงานของทางราชการที่ยึดถือหน้าที่ตามกระทรวง เช่น กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวง-สาธารณสุข และกระทรวงพาณิชย์ ฉะนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับ คุณภาพมาตรฐานก็จะมีกฎหมายหลายฉบับเข้ามาเกี่ยวข้อง และถูกแยกไปตามกฎหมายของกระทรวงต่าง ๆ เช่นกัน ซึ่งพอที่จะสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตรของประเทศไทย

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ไม่ได้มีบัญญัติไว้โดยตรงในเรื่องของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่ปลอดจากสารพิษตกค้าง แต่เนื่องจากสินค้าเกษตรที่ไม่ได้มาตรฐานมีสารพิษตกค้างอยู่นั้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชนที่บริโภค และต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องจึงเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องของสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยในหมวด 3

สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้บริโภคได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในต่างประเทศ โดยในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1962 ประธานาธิบดีได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านผู้บริโภคขึ้น และให้นโยบายว่าการคุ้มครองผู้บริโภครัฐบาลต้องจัดให้มี

กฎหมาย และการดำเนินการของฝ่ายปกครองเพิ่มขึ้น โดยสิทธิของผู้บริโภคจะต้องรวมถึงสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้า และบริการ และสิทธิที่จะได้รับเยียวยาความเสียหาย ซึ่งเป็นที่มาของสิทธิของผู้บริโภค 4 ประการของกฎหมายไทยที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติ-คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 61 อีกด้วย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้เห็นความสำคัญถึงสิทธิของผู้บริโภคจึงได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 61 โดยให้สิทธิ 3 ประการ คือ

1) สิทธิในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง

สิทธิของผู้บริโภคในประการนี้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับข้อมูลที่เป็นความจริงเกี่ยวกับสินค้า เช่น สินค้าชนิดใด ประเภทใด ยี่ห้อใด มีความบกพร่องหรือจะเป็นอันตรายกับผู้บริโภค หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีหน้าที่ตรวจสอบ และแจ้งให้ประชาชนทราบตามความเป็นจริง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายกับผู้บริโภคที่อาจจะบริโภคสิ้นค้าที่บกพร่องหรือจะเป็นอันตรายกับผู้บริโภคนั้น

2) สิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย

ผู้บริโภคย่อมมีสิทธิที่จะร้องเรียนต่อองค์กรของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลองค์กร หน่วงงานของรัฐ หรือเอกชน ที่ได้กระทำการใด ๆ อันทำให้ผู้บริโภคได้รับความเดือดร้อน เสียหาย เพื่อให้องค์กรของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลดำเนินการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นให้กับผู้บริโภคนั้น ๆ

3) สิทธิรวมตัวเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

หากผู้บริโภคไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือได้รับความเสียหายจากการกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของผู้บริโภค ผู้บริโภคสามารถรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องทวงถามสิทธิของตนได้ อันเป็นการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครอง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

1.2 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 เป็นกฎหมายที่ควบคุมมาตรฐานสินค้าเพื่อการส่งออกไปนอกราชอาณาจักร โดยเฉพาะควบคุม โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้า กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สินค้าใดที่มีประกาศกำหนดให้เป็นสินค้ามาตรฐานตามกฎหมายฉบับนี้ ต้องปฏิบัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้กล่าวคือ ผู้ส่งออกต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการสินค้ามาตรฐาน สินค้าที่ส่งออกต้องผ่านการตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด และมีหนังสือรับรองการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ประกอบการตรวจปล่อยสินค้า ขณะนี้ได้มีสินค้าซึ่งได้รับการควบคุมมาตรฐานสินค้าขาออก และมีมาตรฐานกำหนด รวม 10 ชนิด ได้แก่ ปอฟอก ข้าวโพด เมล็ดละหุ่ง ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ปุยนุ่น ไม้สักแปรรูป ข้าวฟ่าง ถั่วเขียว ถั่วเขียวผิวดำ และปลาป่น

เหตุผลที่ต้องมีกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออกตามที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ คือ “โดยที่การส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งสินค้าต่าง ๆ ไม่ว่าสินค้านั้นจะอยู่ในสภาพดีหรือเลวอย่างไร ก็อาจกระทำได้ เพราะยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอน และเหมาะสม เป็นเหตุให้มีการปลอมปน เปลี่ยนแปลง หรือปรุงแต่งสินค้าที่ส่งออกไป เช่น ส่งสินค้าที่ผิดคุณภาพ ชนิด น้ำหนัก หรือปริมาณ หรือเจือปนวัตถุอื่นลงไป เป็นต้น และการบรรจุ หุ้มห่อ หรือผูกมัด ไม่ถูกต้องตามสภาพของสินค้า ทำให้สินค้าไทยขาดความนิยมเชื่อถือในต่างประเทศ เป็นผลเสียแก่เศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุนี้สมควรมีกฎหมาย ว่าด้วยมาตรฐานสินค้าขาออก”

พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 ได้ให้ความหมายสินค้ามาตรฐาน หมายถึง สินค้าที่รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นสินค้ามาตรฐาน และมาตรฐานสินค้ากฎหมายนี้หมายถึง “คุณภาพ ชั้น ประเภท หรือชนิดของสินค้า มาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยใช้ปริมาณ หน่วย น้ำหนัก ปริมาตร ขนาด ส่วนผสม ส่วนประกอบ สัดส่วน สี ตัวอย่าง และอื่น ๆ ทั้งนี้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เป็นเกณฑ์รวม ตลอดจนวิธีการบรรจุ หุ้มห่อหรือผูกมัด และวัตถุที่ใช้ในการนั้นด้วย” (มาตรา 3) ซึ่งปัจจุบันมีการกำหนดสินค้าที่เป็นมาตรฐานไว้ 10 ชนิด ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น

กฎหมายฉบับนี้เน้นการส่งออกโดยกำหนดเป็นกลไกให้ต้องมีการจดทะเบียนผู้ทำการค้าออกซึ่งสินค้ามาตรฐาน ซึ่งในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 ว่าด้วยผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้ามาตรฐานได้กำหนดเป็นกลไกให้ต้องมีการจดทะเบียนผู้ทำการค้าขาออกซึ่งสินค้ามาตรฐาน

นอกจากกฎหมายจะกำหนดให้ผู้ค้าส่งออกซึ่งสินค้ามาตรฐานต้องจดทะเบียนเป็นผู้ค้าออกแล้ว สินค้ามาตรฐานซึ่งผู้ทำการค้าออกประสงค์ส่งหรือนำออกนอกราชอาณาจักรที่ด่านศุลกากรที่อธิบดีกำหนด ผู้ส่งหรือนำออกจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าหรือสำนักงานสาขา หรือผู้ที่รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นผู้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้าตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ส่งหรือนำออกต้องแสดงใบรับรอบมาตรฐานสินค้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร ทั้งนี้เว้นแต่การส่งออกหรือนำออกนอกราชอาณาจักรตามมาตรา 16 วรรคสอง การจัดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่อธิบดีกำหนด (มาตรา 17)

จะเห็นได้ว่า ได้มีการกำหนดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อให้การควบคุมการส่งออกซึ่งสินค้ามาตรฐานรัดกุมยิ่งขึ้น แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีการควบคุมสินค้าเกษตรที่มีการจำหน่ายภายในประเทศให้มีมาตรฐานดังเช่นสินค้าที่มีการส่งออกด้วย ซึ่งเป็นที่เห็นได้ชัดว่ารัฐเห็นให้ความสำคัญกับการส่งออกมากกว่าที่จะคุ้มครองผู้บริโภคภายในประเทศ

1.3 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

หลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันนี้การเสนอสินค้า และบริการต่าง ๆ ต่อประชาชนนับวันแต่จะเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้า และผู้ที่ประกอบธุรกิจโฆษณาได้นำวิชาการในทางการตลาดและทางการโฆษณามาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้า และบริการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ทราบ

ภาวะตลาด และความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพ และราคาของสินค้า และบริการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทันท่วงที นอกจากนั้นในบางกรณีแม้จะมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยการกำหนดคุณภาพ และราคาของสินค้า และบริการอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่ผู้บริโภคแต่ละรายจะไปฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ย่อม จะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นการไม่คุ้มค่า และผู้บริโภคจำนวนมากไม่อยู่ในฐานะที่จะสละเวลา และเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีได้ และในบางกรณีก็ไม่อาจระงับหรือยับยั้งการกระทำที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคได้ทันท่วงที สมควรมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจการค้า และผู้ประกอบธุรกิจโฆษณาต่อผู้บริโภค เพื่อให้ความเป็นธรรมตามสมควรแก่ผู้บริโภค ตลอดจนจัดให้มีองค์กรของรัฐที่เหมาะสมเพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค

ในกฎหมายฉบับนี้ได้มีการให้นิยามความหมาย คือ

1) สินค้า หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย

2) ผลิต หมายความว่า ทำ ผสม ปรุง ประกอบ ประดิษฐ์ หรือแปรสภาพ และหมายความรวมถึงการเปลี่ยนรูป การดัดแปลง การคัดเลือกหรือการแบ่งบรรจุ

3) ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

4) ผู้ประกอบธุรกิจ หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบธุรกิจการโฆษณาด้วย

สิทธิของผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ หรือพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้

1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อง และเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณา และชดเชยความเสียหาย

การคุ้มครองผู้บริโภค

1) การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณาเพื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าและเป็นการช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกสินค้าที่ต้องการได้ ซึ่งการโฆษณาสินค้าหรือบริการจะต้องไม่ใช้ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค เช่น ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง หรือข้อความโฆษณาที่จะก่อให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

2) การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก

ผู้บริโภคจะได้รับความคุ้มครองด้านฉลากโดยกฎหมายให้ผู้ประกอบการแสดงให้เห็นชัดถึงข้อเท็จจริงว่ามีส่วนผสม วันเดือนปีที่ผลิต รวมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถทราบถึงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์นั้น และการมีฉลากกำหนดวันผลิต และวันสิ้นอายุของสินค้าก็ทำให้ผู้บริโภคสามารถได้รับความปลอดภัยในการบริโภคสินค้า ซึ่งสินค้าที่ควบคุมฉลากตามมาตรา 30 ได้แก่

(1) สินค้าที่ผลิตเพื่อขายโดยโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

(2) สินค้าที่สั่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

(3) สินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ร่างการ หรือจิตใจ เนื่องจากการใช้สินค้า หรือโดยสภาพของสินค้านั้น

(4) สินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำ

3) การคุ้มครองผู้บริโภคกรณีสินค้าที่เป็นอันตราย (มาตรา 36)

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้นได้ ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์หรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ ถ้าผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และกรณีไม่อาจป้องกันอันตรายที่เกิดจากสินค้านั้นได้โดยการกำหนดฉลากตามมาตรา 30 หรือตามกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามจำหน่ายสินค้านั้น และถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนแปลงสินค้าภายใต้เงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ ในกรณีที่สินค้านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบธุรกิจจะเก็บสินค้านั้นไว้เพื่อขายต่อไป คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจทำลายหรือจะจัดให้มีการทำลายโดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

1.4 พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 นี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมให้เกิดความปลอดภัยในการบริโภคอาหาร ซึ่งครอบคลุมถึงสินค้าประเภทอาหารควบคุมที่มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้โดยมีการแบ่งระดับความสำคัญของอาหารไว้ตามเหตุผล และความจำเป็นในการควบคุม โดยมีวัตถุประสงค์ ก็เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับอาหารที่ปลอดภัยในการบริโภค มีคุณค่าทางโภชนาการ หรือมีคุณภาพมาตรฐาน และป้องกันไม่ให้ผู้บริโภคถูกหลอกลวงในเรื่องต่าง ๆ อันเกี่ยวกับอาหาร ซึ่งรวมถึงคุณภาพและมาตรฐานของอาหารอีกด้วย

โดยคำนิยามของคำว่า “อาหาร” ในพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ หมายความว่า ของกิน หรือเครื่องเค้าจุนชีวิตอันได้แก่ วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ แต่ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วแต่กรณี

และวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร รวมถึงเจือปนอาหาร สี และเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส[1]

การควบคุมอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

1) กำหนดให้มีการประกาศกำหนดอาหารบางชนิดเป็นอาหารควบคุมเฉพาะ โดยให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายอาหารควบคุมเฉพาะนั้นต้องนำอาหารมาตรวจสอบคุณภาพเพื่อขึ้นทะเบียนตำรับอาหารเสียก่อน (มาตรา6 (1))

2) กำหนดคุณภาพ และมาตรฐานของอาหารควบคุมเฉพาะ ประเภท ชนิด หรือลักษณะของอาหารนั้น ๆ ที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย ตลอดจนหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่าย (มาตรา 6 (2))

3) กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของอาหารที่มิใช่เป็นอาหารควบคุมเฉพาะ และจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายด้วยหรือไม่ก็ได้ (มาตรา 6 (3))

4) กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการใช้วัตถุเจือปนในอาหาร การใช้วัตถุกันเสีย และวิธีป้องกันการเสีย การเจือสี หรือวัตถุอื่นในอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย (มาตรา 6 (5)) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 47

5) กำหนดวิธีการผลิต เครื่องมือ เครื่องใช้ในการผลิต และการเก็บรักษาอาหารเพื่อป้องกันมิให้อาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่ายเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 6 (7)) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 49

6) กำหนดให้มีการขออนุญาตเพื่อผลิตอาหารจำหน่าย หรือนำเข้าเพื่อจำหน่าย โดยผู้ขอรับการอนุญาตยื่นคำขอต่อผู้มีอำนาจ ได้แก่ เลขาธิการสำนักงาน-

---

[1]พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522, มาตรา 4.

คณะกรรมการอาหาร และยา พร้อมกันนั้นก็กำหนดหน้าที่ของผู้รับการอนุญาตไว้ด้วย (มาตรา 6 (8)) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 50

7) กำหนดลักษณะของอาหารที่ผิดกฎหมาย หรือที่กฎหมายห้ามผลิต หรือนำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือที่จำหน่าย กล่าวคือ เป็นอาหารที่ไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐาน หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมให้ผู้ผลิตทำหน้าที่ในการผลิต และจำหน่ายอาหารเหมาะแก่การบริโภค (มาตรา 25) ซึ่งอาหารดังต่อไปนี้ถือว่าเป็นอาหารที่ไม่บริสุทธิ์

(1) อาหารที่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือปนอยู่ด้วย

(2) อาหารที่มีสารหรือวัตถุเคมีเจือปนอยู่ในอัตราที่อาจเป็นเหตุให้คุณภาพของอาหารนั้นลดลง เว้นแต่การเจือปนเป็นการจำเป็นต่อกรรมวิธีผลิต การผลิต และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว (มาตรา 26) หากฝ่าฝืนตามมาตรา 25 ต้องระวางโทษตามมาตรา 58 มาตรา 59 มาตรา 60 หรือมาตรา 61 แล้วแต่กรณี

8) กำหนดประเภท และชนิดอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือที่จำหน่าย ซึ่งจะต้องมีฉลาก ข้อความในฉลาก เงื่อนไข และวิธีการแสดงฉลาก ตลอดจนหลักเกณฑ์ และวิธีการ โฆษณาในฉลาก (มาตรา 6 (10)) หากฝ่าฝืนต้องระวาง-โทษตามมาตรา 51

9) การเพิกถอนทะเบียนตำรับอาหาร ในกรณีที่มีการขึ้นทะเบียนตำรับอาหารไว้ ถ้าภายหลังปรากฏว่าอาหารนั้นมีรายละเอียดไม่ตรงกับตำรับอาหารที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ หรือเป็นอาหารปลอม หรือไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และไม่อาจแก้ไขตำรับอาหารได้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขมีอำนาจสั่งให้เพิกถอนทะเบียนตำรับอาหารนั้นได้ (มาตรา 39)

10) การปฏิบัติ ยึด อายัด อาหารที่ไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิด-มาตรฐาน ทั้งนี้ถ้าเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่ามีอาหารที่เป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารผิดมาตรฐานตามที่กฎหมายห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดผลิตหรือนำเข้า หรือจำหน่ายโดยเด็ดขาด (มาตรา 43)

11) การพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตได้ผลิตหรือจำหน่ายอาหารนี้แล้ว แต่ต่อมาผู้รับอนุญาตไม่ปฏิบัติตาม ตามที่กฎหมาย

บัญญัติไว้เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต หรือปรากฏว่ามีการตรวจพิสูจน์พบว่าอาหารซึ่งผลิตนั้นเป็นอาหารที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นอาหารปลอม หรือผิดมาตรฐาน (มาตรา 46)

ในเรื่องของการกำหนดเกี่ยวกับสารพิษตกค้างนั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 และมาตรา 6 (3) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 163 พ.ศ. 2538 เรื่องอาหารที่มีสารพิษตกค้าง โดยกำหนดอาหารที่มีสารพิษตกค้างรวมถึงพืชผักต้องมีปริมาณสารพิษตกค้างไม่เกินที่กำหนดในประกาศดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนจะมีโทษทั้งจำหรือปรับแล้วแต่กรณีตามมาตรา 60

สำหรับอาหารที่เกิดจากการดัดแปลงพันธุกรรม และผลิตภัณฑ์สืบเนื่องสามารถนำมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาควบคุม การนำเข้าอาหารที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และผลิตภัณฑ์สืบเนื่องได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในกฎกระทรวงได้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง-สาธารณสุขได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 และมาตรา 6 (10) แห่งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 251) พ.ศ. 2545 เรื่อง การแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม โดยกำหนดให้ถั่วเหลือง และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพด และผลิตภัณฑ์จากข้าวโพด ที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) เป็นอาหารที่ต้องมีฉลาก โดยใช้ข้อความว่า “ดัดแปรพันธุกรรม” สำหรับอาหารที่เป็นถั่วเหลือง และผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพด และผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนั้นที่มีสารพันธุกรรม (DNA) หรือโปรตีนที่เป็นผลมาจากการดัดแปรพันธุกรรมนั้นอยู่ตั้งแต่ร้อยละ 5 ของแต่ละส่วนประกอบ ที่เป็นส่วนประกอบหลัก 3 อันดับแรก และแต่ละส่วนประกอบดังกล่าวนั้นมีปริมาณตั้งแต่ร้อยละ 5 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์[2] หากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามประกาศฉบับดังกล่าว ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษตามมาตรา 51 คือต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

---

[2]จักรกฤษณ์ เฉลิมโชคปรีชา, เรื่องเดิม, หน้า 61-62.

1.5 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

วัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ เพื่อควบคุมดูแลมิให้นำวัตถุอันตรายมาใช้ในกิจการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ และสิ่งแวดล้อม และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการควบคุมวัตถุอันตรายไว้ พร้อมกับจัดระบบบริหารการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลไว้ด้วย ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรให้ปลอดจากสารพิษได้ โดยสรุปสาระสำคัญคือ

ความหมายของคำว่า "วัตถุอันตราย" หมายถึง วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองหรือวัตถุอย่างอื่น ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใด ที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อม[3] ซึ่งคำว่าสารพิษอยู่ในความหมายของคำว่าวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติ

ในการควบคุมวัตถุอันตรายมีการแบ่งชนิดวัตถุอันตรายออกตามความจำเป็นแก่การควบคุมเพื่อประโยชน์แก่การป้องกัน และระงับอันตรายที่อาจมีแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมออกเป็น 4 ชนิด ตามความจำเป็นแก่การควบคุม[4] ซึ่งวัตถุอันตรายประเภทสารเคมีทางการเกษตร และก่อให้เกิดสารพิษตกค้างในสินค้าเกษตร อยู่ในความรับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทที่ 3 ซึ่งการผลิต การนำเข้า การส่งออก และการมีไว้ครอบครอง ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์เป็นผู้แต่งตั้ง วัตถุอันตรายประเภทที่ 3 เช่น ไกลโฟเสท อบาเมคทิน เป็นต้น และวัตถุอันตรายประเภทที่ 4 ห้ามมิให้ผลิต นำเข้า หรือมีไว้ในครอบครอง[5] เช่น เมธามิโดฟอส เมวินฟอส เมทิลพาราไทออน เป็นต้น

ส่วนวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 และ3 ก่อนที่จะมาขออนุญาตผลิต หรือนำเข้าต้องผ่านการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายก่อน ซึ่งในการกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนวัตถุ-

---

[3]พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535, มาตรา 4.

[4]เรื่องเดียวกัน, มาตรา 18.

[5]เรื่องเดียวกัน, มาตรา 43.

อันตรายเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อตรวจสอบข้อมูลด้านประสิทธิภาพ อันเป็นการพิจารณาว่าวัตถุอันตรายดังกล่าวมีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการป้องกัน กำจัดศัตรูพืชได้จริงหรือไม่ นอกจากนั้นยังเป็นการตรวจสอบ และพิสูจน์ข้อมูลด้านพิษวิทยา ได้แก่ ความเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม การตกค้างในสินค้าเกษตร ระยะเวลาในการตกค้างรวมทั้งความเป็นพิษต่อมนุษย์ และสัตว์ และวิธีการแก้ไขเยียวยากรณีเกิดพิษหรือได้รับอันตรายจากสารเคมีดังกล่าว

ในส่วนของการกำหนดวิธีการในการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายซึ่งเป็นสารเคมีทางการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ได้ออกประกาศเรื่อง การขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ พ.ศ. 2538 นอกจากนั้นกรมวิชาการเกษตรได้ออกประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่อง กำหนดรายละเอียด หลักเกณฑ์ และวิธีการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายที่กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบ โดยได้กำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูลสารเคมีทางการเกษตรด้านพิษวิทยาเพื่อหาเกณฑ์สารพิษตกค้างที่ให้สามารถกำหนดให้มีได้ การกำหนดให้วัตถุใดเป็นวัตถุอันตราย กฎหมายกำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวัตถุที่เป็นอันตรายได้[6] และจะกำหนดท้องที่ที่ห้ามการครอบครอง จำหน่ายหรือใช้วัตถุอันตราย ในกรณีที่มีความจำเป็นในการป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์ หรือสิ่งแวดล้อมด้วยการตราพระราชกฤษฎีกาก็ได้[7]

ส่วนผู้ที่อยู่ภายใต้การควบคุม ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก และผู้มีไว้ในครอบครอง[8] ซึ่งในการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสารเคมีทางการเกษตร ต้องมาขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร โดยกฎหมายกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคคลดังกล่าวไว้ ดังนี้

---

[6]พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535, มาตรา 58.

[7]เรื่องเดียวกัน, มาตรา 16.

[8]เรื่องเดียวกัน, มาตรา 4.

1) ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขนส่งหรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่วัตถุอันตรายที่อยู่ในความครอบครองของตน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้เสียหายนั้นเอง[9]

2) ผู้ขายหรือผู้ส่งมอบวัตถุอันตรายให้กับบุคคลใด ต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายของบุคคลดังกล่าวอันเกิดแต่วัตถุอันตรายนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั้นเอง

3) ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก คนกลาง และผู้มีส่วนในการจำหน่ายจ่ายแจกทุกช่วงต่อจากผู้ผลิตจนถึงผู้ที่รับผิดชอบ ขณะเกิดการละเมิดตามมาตรา 63 หรือมาตรา 64 ต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดด้วย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายฉบับนี้กำหนดการควบคุมวัตถุอันตรายด้วยวิธีการแบ่งชนิดวัตถุอันตราย รวมถึงกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ที่-เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายในทุกขั้นตอนอย่างละเอียดไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบในขั้นตอนใด เช่น ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้า ผู้ขาย รวมถึงผู้ครอบครองด้วย

1.6 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

ความหมาย

สินค้า หมายความว่า สังหาริมทรัพย์ทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผลผลิตเกษตรกรรม หมายความว่า ผลผลิตอันเกิดจากการเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงครั่ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ

---

[9]พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535, มาตรา 63.

ผลิต หมายความว่า ทำ ผสม ปรุง แต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แช่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใด ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

สินค้าไม่ปลอดภัย หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุแห่งความบกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งาน และการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

ผู้ประกอบการ หมายความว่า ผู้ผลิต หรือผู้ว่าจ้างให้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ขายสินค้าที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้ หรือผู้ซึ่งใช้ชื่อ ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย ข้อความหรือแสดงด้วยวิธีใด ๆ อันมีลักษณะที่จะทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่าเป็นผู้ผลิต ผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือผู้นำเข้า

ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 5) โดยภาระการพิสูจน์เป็นของผู้ประกอบการ แต่ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าได้รับความเสียหายจากสินค้าของผู้ประกอบการ และการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้านั้นเป็นไปตามปกติธรรมดา

อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

1) สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และชัดเจนตามสมควรแล้ว (มาตรา 7)

ในกรณีผู้ผลิตตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างจะไม่ต้องร่วมรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้าเกิดจากการออกแบบของผู้ว่าจ้างให้ผลิตหรือจากการปฏิบัติ

ตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างให้ผลิต ทั้งผู้ผลิตไม่ได้คาดเห็น และไม่ควรจะได้คาดเห็นถึงความไม่ปลอดภัย (มาตรา 8)

นอกจากผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่มีอำนาจฟ้องให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดแล้วกฎหมายยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สมาคม และมูลนิธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายแทนผู้เสียหายได้(มาตรา 10)

1.7 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

1.7.1 ความหมาย

มาตรฐาน หมายถึง มาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไป ซึ่งมาตรฐานบังคับจะถูกกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวง ออกโดยรัฐมนตรี และโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ส่วนมาตรฐานทั่วไปถูกกำหนดขึ้นโดยประกาศกระทรวง ทำให้อำนาจบังคับแตกต่างกัน โดยมาตรฐานบังคับถูกกำหนดขึ้นเพื่อบังคับให้สินค้าเกษตรที่ได้มีการผลิต นำเข้า หรือส่งออกต้องเป็นไปตามมาตรฐานของกฎหมาย หากไม่ปฏิบัติตามก็มีโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ส่วนมาตรฐานทั่วไปถูกกำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน อันจะส่งผลดีต่อกระบวนการผลิต การส่งออก และคุณภาพโดยทั่วไปของสินค้าเกษตร

สินค้าเกษตร หมายความถึง ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ (Product) จากการทำเกษตรกรรมต่าง ๆ รวมทั้งผลพลอยได้ (By Product) ซึ่งการเกษตรกรรมที่กฎหมายกำหนดมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) กสิกรรม 2) การประมง 3) การปศุสัตว์ 4) การป่าไม้

ผู้ผลิต หมายความว่า

1) ผู้ซึ่งทำการกสิกรรม การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้เพื่อการค้า บทนิยามในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์ให้ใช้บังคับกับผู้ผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการค้าเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงเกษตรกรที่ทำการเกษตรเพื่อบริโภคในครัวเรือน และแจกจ่ายให้กับญาติ พี่น้อง

2) ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ หรือกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรตามที่คณะกรรมการ

กำหนด จากบทนิยามนี้คือ กฎหมายต้องการให้คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรมีดุลยพินิจที่จะกำหนด ผู้ผลิต เพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม โดยจะต้องเป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการต่อเนื่องอื่นที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจการที่กฎหมายได้ยกตัวอย่างไว้ในเบื้องต้น เช่น การขนส่งสินค้าเกษตร คลังสินค้าเกษตร สะพานปลา ห้องเย็น โรงฆ่าสัตว์ ล้วนเป็นกิจการต่อเนื่องที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรทั้งสิ้น

3) ผู้ซึ่งนำสินค้าเกษตรมาบรรจุหีบห่อ แปรรูป หรือกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ซึ่งผู้ผลิตในความหมายนี้หมายถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตรกรรม เพราะการนำสินค้าเกษตรไปสู่กระบวนการผลิตในทางอุตสาหกรรมนั้นถือเป็นการกระทำด้วยวิธีการใด ๆ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ทั้งหมด[10]

1.7.2 มาตรฐานบังคับ และมาตรฐานทั่วไป

บัญญัติไว้ในหมวด 3 ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรตามมาตรฐานบังคับหมวด 4 การตรวจสอบ และรับรองมาตรฐาน และหมวด 7 เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้[11]

1) หน้าที่ของผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรเกี่ยวกับมาตรฐานบังคับ เมื่อสินค้าเกษตรใดมีมาตรฐานบังคับแล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรมีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ

(1) การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร จากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ (มาตรา 20) ซึ่งจะต้องติดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจากกฎกระทรวงต่อไป หากไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิด และต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 58 ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นกฎหมายอาญาของพระราชบัญญัตินี้ โดยผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติตามที่มาตรา 21 บัญญัติไว้

---

[10]คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, **พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2551), หน้า 31.

[11]เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

(2) การขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน (มาตรา 27) หากสินค้าเกษตรที่ตรวจสอบผ่านมาตรฐานบังคับ ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานมีหน้าที่ต้องออกใบรับรองสำหรับสินค้าเกษตรนั้นให้แก่ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตร ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 28 และตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ประกาศกำหนด หากผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรไม่ปฏิบัติตามมาตรา 27 จะมีความผิด และต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 60

(3) หน้าที่แสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ (มาตรา 55) ตามกฎหมายนี้ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานบังคับแล้ว จะต้องแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับก่อนนำสินค้าเกษตรออกจากสถานที่ผลิต หรือก่อนที่จะรับมอบสินค้าเกษตรนั้นไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร แต่ในกรณีของการรับมอบสินค้าเกษตรจากเจ้าพนักงานศุลกากรนี้ ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรอาจแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับในภายหลังจากการรับมอบก็ได้ หากได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรีภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดแล้ว

ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 55 จะมีความผิดและต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 59 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทด้วย

2) หน้าที่ของผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรเกี่ยวกับมาตรฐานทั่วไป

มาตรฐานทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกำหนดมาตรฐานดังเช่นมาตรฐานบังคับ ดังนั้นมาตร 31 จึงกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรสามารถขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน “ก็ได้” ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 27 ที่กำหนดเป็นการบังคับว่า “ต้องขอรับการตรวจสอบ”

สำหรับผู้นำเข้า มาตรา 31 วรรค 2 ได้กำหนดเกี่ยวกับการยอมรับผลการตรวจสอบตามมาตรฐานของต่างประเทศ และการขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานของต่างประเทศ ซึ่งนำมาอนุโลมใช้กับมาตรฐานทั่วไปด้วย กล่าวคือ ถ้าประเทศดังกล่าวได้มีข้อตกลงระหว่างประเทศที่ยอมรับผลการ

ตรวจสอบตามมาตรฐานทั่วไปของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยก็จะยอมรับผลการตรวจสอบตามมาตรฐานของประเทศนั้น ๆ เช่นเดียวกัน และผู้นำเข้าอาจขอรับการตรวจสอบจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานของต่างประเทศที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติได้ หากเป็นกรณีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศที่มีมาตรฐานแตกต่างจากมาตรฐานทั่วไปของประเทศไทย

ตามมาตรฐานทั่วไปนั้นได้มีการประกาศกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่อง แก้ไขชื่อมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมาตรฐานทั่วไปตามพระราชบัญญัติ-มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 โดยในประกาศกำหนดให้เป็นมาตรฐานทั่วไป 124 รายการ[12]

3) หน้าที่อื่น ๆ

(1) หน้าที่ขอต่อใบอนุญาต (มาตรา 22 วรรค 2) เมื่อใบอนุญาตฉบับเดิมหมดอายุ

(2) หน้าที่แสดงใบอนุญาตไว้ ณ สถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือ ผู้นำเข้า (มาตรา 23)

(3) หน้าที่ขอรับใบแทนใบอนุญาตภายใน 30 วันนับแต่ทราบถึงการสูญหายหรือเสียหาย (มาตรา 24) เมื่อใบอนุญาตฉบับเดิมสูญหายหรือเสียหายในสาระสำคัญ

(4) หน้าที่ขออนุญาตจากสำนักงาน เมื่อมีการย้ายสถานที่ทำการ (มาตรา 25)

(5) หน้าที่แจ้งต่อสำนักงานเมื่อจะเลิกประกอบกิจการ และส่งคืนใบอนุญาต (มาตรา 26)

หน้าที่ตามมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 26 หากไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิด และต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 59

---

[12]ดูภาคผนวก

1.7.3 เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน

ตามมาตรา 54 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรมี 2 ประเภท ได้แก่

1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ

2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป

ในเรื่องลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขจากกฎกระทรวง ได้มีกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 54 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรให้มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้ใบรับรองตามมาตรฐานบังคับ มีลักษณะเป็นรูปอักษรคิวสีเขียวทรงกลม อยู่ในกรอบหกเหลี่ยมสีเขียว โดยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

2) เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไปสำหรับแสดงกับสินค้าเกษตรที่ได้รับรองมาตรฐานทั่วไป มีลักษณะเป็นรูปอักษรคิวสีเขียวทรงกลม โดยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานจะมีขนาดเท่าใดก็ได้

ในการแสดงหรือใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานให้ระบุชื่อผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ให้การรับรอง และชื่อผู้ได้รับใบรับรอง ไว้ใต้เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน โดยให้ระบุเป็นรหัสตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยกำหนดเป็นตัวเลข 20 หลัก

ลักษณะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารหรือ “Q” นั้น กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ได้มีการกำหนดเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารหรือ “Q” ขึ้น เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการรับรองสินค้า และรับรองระบบที่หน่วยงานในกระทรวงฯ จะนำไปใช้ให้การรับรอง รวมถึงสามารถ

ตรวจสอบย้อนกลับได้เมื่อเกิดปัญหา โดยลักษณะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารหรือ “Q” จะมีลักษณะดังปรากฏตามภาพ

ภาพที่ 1 เครื่องหมายมาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ที่ผลิตตามมาตรฐาน GAP

ภาพที่ 2 เครื่องหมายมาตรฐานรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ (Organic)[13]

โดยเครื่องหมายมีลักษณะเป็นรูปตัว “Q” หมายถึง Quality สีเขียวเข้ม หางตัว “Q” เป็นสีเขียวเข้ม ด้านล่างตัว “Q” เป็นรหัสที่แสดงถึง รหัสหน่วยรับรอง ประเภทการรับรอง มาตรฐานที่ให้การรับรอง รหัสมาตรฐานบริษัท/ผู้ประกอบการ/

---

[13]สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, **เครื่องหมายรับรองมาตรฐาน** [Online], available URL: http://www.acfs.go.th/qmark/examq.html, 2553 (กรกฎาคม 8).

ฟาร์มที่ได้รับการรับรอง และชื่อ/ชนิด/ประเภทสินค้าที่นำมาขอการรับรองมาตรฐานภายใต้รหัส มีการระบุระบบ หรือผลิตภัณฑ์ที่ให้การรับรอง และระบุถึงหน่วยงานที่ให้การรับรอง[14]

บัญญัติในมาตรา 56 ซึ่งให้สิทธิในการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั้ง 2 ประเภท ตามมาตร 54 แก่ผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้าที่ได้รับใบรับรองตามมาตรฐานบังคับหรือมาตรฐานทั่วไปเท่านั้น บุคคลอื่น ๆ จะไม่มีสิทธิใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้หากฝ่าฝืนจะมีความผิด และต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 69

1.7.4 การควบคุม และอัตราค่าธรรมเนียม

ในการควบคุมมาตรฐานทั้งมาตรฐานทั่วไป และมาตรฐานบังคับผู้ที่มีอำนาจในการตรวจสอบคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ (มาตรา 3) ซึ่งได้มีประกาศกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

ข้อ 2 ให้ข้าราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ รองผู้ อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานสินค้า และระบบคุณภาพ ผู้อำนวยการสำนักรับรองมาตรฐานสินค้า และระบบคุณภาพ ผู้อำนวยการกองนโยบายมาตรฐานสินค้าเกษตร

---

[14]สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, **ลักษณะของเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหาร** [Online], available URL: http://www.acfs.go.th/qmark/character.html, 2553 (มิถุนายน 4).

และอาหาร ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ เลขานุการกรม นักวิชาการมาตรฐานตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป นายสัตวแพทย์ตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และนิติกรตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 43

ข้อ 3 ให้ข้าราชการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผนตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป นักวิชาการมาตรฐานตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป นายสัตวแพทย์ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป และนิติกรตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 43 (1) (2) (3) และ (4) โดยมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 43 คือ

1) เข้าไปในสถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าสินค้าเกษตรในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

2) เข้าไปในสถานที่ทำการหรือห้องปฏิบัติการของผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานไม่ว่าเวลาใด เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

3) เข้าไปในสถานที่ทำการ สถานที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย หรือผู้มีไว้ในครองครองเพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานไม่ว่าเวลาใด เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อตรวจสอบว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ หรือมีมาตรฐานถูกต้องตามรายงานผลการตรวจสอบมาตรฐาน หรือใบรับรองมาตรฐานหรือไม่ หรือเพื่อตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบมาตรฐาน

4) สุ่มตัวอย่างสินค้าเกษตรจากผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน หรือสั่งให้ผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าจัดส่งตัวอย่างของสินค้าเกษตรที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานในปริมาณที่สมควรเพื่อนำมาตรวจสอบ

5) สั่งให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ผู้ผลิต ผู้ส่งออก ผู้นำเข้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ให้ถ้อยคำหรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดที่ตรวจพบ

6) ยึดหรืออายัดสินค้าเกษตร เอกสาร วัตถุ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือสิ่งใดที่มีการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นเท็จ หรือที่ใช้ผลการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานที่บกพร่องหรือผิดพลาดตามมาตรา 40 (3) หรือที่ผลการตรวจสอบ และรับรองไม่เป็นไปตามมาตรฐานตามมาตรา 40 (4)

ในท้ายพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไว้ 5 ลักษณะคือ

1) ใบอนุญาตตามมาตรา 20 ฉบับละ 10,000 บาท

2) ใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 50,000 บาท

3) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 20 ฉบับละ 5,000 บาท

4) ใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา 33 ฉบับละ 10,000 บาท

5) การต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา 20 หรือใบอนุญาตตามมาตรา 33 ครั้งละกึ่งหนึ่งของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนั้น

ในการออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงขนาดหรือลักษณะของกิจการหรือสาขาของการตรวจสอบ และรับรองมาตรฐานก็ได้

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตรของต่างประเทศ

2.1 ประเทศญี่ปุ่น

กฎหมาย และกฎระเบียบทั่วไป[15]

1) Food Sanitation Law เป็นกฎหมายที่กล่าวถึงสุขอนามัยอาหาร โดยกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน สำหรับสินค้าอาหารนำเข้า ถ้าไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านสุขอนามัยตามกฎหมายนี้แล้ว จะไม่ได้รับการอนุญาตให้นำเข้า ซึ่งสาระสำคัญภายในกฎหมายฉบับนี้ประกอบด้วย

(1) การนิยามถึงความหมายของคำว่าอาหาร วัตถุเจือปนอาหาร สุขอนามัยอาหาร เครื่องมือที่ใช้ผลิต และแปรรูป ตัวอย่างเช่น คำว่า "อาหาร" (Food) หมายถึง อาหารหรือเครื่องดื่มโดยทั่วไปทั้งหมด คำว่า "วัตถุเจือปนอาหาร" (Additive) หมายถึง วัตถุที่ใช้ผสมในการผลิตอาหาร และหรือประกอบอาหาร คำว่า "สุขอนามัยอาหาร" (Food Sanitation) หมายถึง อาหารที่ถูกสุขลักษณะ (Hygiene) ซึ่งครอบคลุมทั้งอาหาร วัตถุเจือปนอาหาร เครื่องมือ และบรรจุภัณฑ์

(2) กำหนดรายละเอียดของคุณภาพมาตรฐานของอาหารว่า ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูป การเก็บรักษา การแสดงฉลาก และการขนส่ง ว่าจะต้องสะอาด และถูกสุขลักษณะ

(3) กำหนดชนิดของอาหาร และวัตถุเจือปนอาหารที่ห้ามจำหน่าย ซึ่งประกอบด้วย อาหารเน่าเสีย (Rotten) และด้อยคุณภาพในลักษณะอื่น ๆ อาหารที่เป็นพิษ (Toxin) อาหารปนเปื้อน (Contaminated) อาหารไม่สะอาด (Un-cleanliness) จนเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค

(4) กำหนดการห้ามจำหน่ายอาหารประเภทที่ได้รับการพัฒนาขึ้นใหม่ (Newly Developed Food) ที่ได้รับการเสนอแนะหรือทักท้วงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาสุขภาพพลานามัยอาหารและยา (The Pharmaceutical Affair and Food

---

[15]สถาบันอาหาร, เรื่องเดิม, หน้า 22.

Sanitation Council) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ (Minister of Health Labour and Welfare)

(5) กำหนดรายละเอียดคุณภาพมาตรฐานของอาหาร และวัตถุเจือปนอาหาร (Specification and Standards for Food or Additives)

(6) กำหนดรายละเอียดความร่วมมือจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง ซึ่งรับผิดชอบดูแลคุณภาพมาตรฐานของวัตถุดิบที่นำมาใช้ผลิต และแปรรูปอาหาร เช่น ปริมาณสารปนเปื้อน และสารตกค้าง (ยาสัตว์และสารกำจัดศัตรูพืช) ในอาหาร

(7) กำหนดรายละเอียดการใช้ และการโฆษณาฉลากอาหารที่ถูกต้อง และเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

(8) กำหนดโทษในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายฉบับนี้

2) Agricultural & Fishery Production Import Regulation เป็นกฎระเบียบว่าด้วยการนำเข้าสินค้าเกษตร และผลิตภัณฑ์ประมง ซึ่งมีสาระสำคัญกล่าวถึงคุณสมบัติสำคัญของผลิตภัณฑ์เกษตร และประมงแต่ละชนิด ตัวอย่างเช่น น้ำนมปราศจากไขมันจะต้องประกอบด้วย SNF ร้อยละ 8 หรือมากกว่า ไขมันนม ร้อยละ 0.5 ความถ่วงจำเพาะที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส 1.032-1.038 ความเป็นกรด ร้อยละ 0.18 หรือน้อยกว่า และตรวจไม่พบจุลินทรีย์ชนิด Coliform เป็นต้น

3) Specification and Standards for Food, Food Additive ect. เป็นมาตรฐานเฉพาะสำหรับอาหาร และวัตถุเจือปนอาหารที่อนุญาตให้ใช้ได้ในอาหาร ซึ่งสาระสำคัญประกอบด้วย

(1) กำหนดคุณสมบัติของอาหารโดยทั่วไปว่าจะต้องสะอาด ปราศจากปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ที่ทำให้เกิดโรคตามมาตรฐานที่กำหนด

(2) กำหนดปริมาณสูงสุดของสารเคมีตกค้างทางการเกษตร (Maximum Residue Limits for Agricultural Chemicals in Food) ยาสัตว์ตกค้าง (Maximum Residue Limits for Veterinary Drugs in Food) และสารปนเปื้อน (Provisional Regulations of Contaminants in Food) ที่อนุญาตให้มีได้ในอาหารแต่ละชนิด

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

(3) กำหนดชนิด และปริมาณของวัตถุเจือปนอาหารที่อนุญาตให้ใช้ได้ในอาหาร (Food Additives with Standards of Use)

กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับรายสินค้า (Vertical Regulation)

กฎหมาย และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสินค้าของญี่ปุ่น ได้แก่ Japan Agricultural Standard ของผลิตภัณฑ์เกษตร และประมง ซึ่งจะแบ่งตามชนิดของผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น Japan Agricultural Standard of Fishery Products, Japan Agricultural Standard of Organic Agricultural Products เป็นต้น

โดยมาตรฐานการเกษตรของญี่ปุ่น (Japan Agricultural Standard--JAS) เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาคุณภาพมาตรฐาน (Standardization) และการติดฉลาก (Labeling) ของผลิตภัณฑ์เกษตร และประมง โดยผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในความดูแล ได้แก่

1) เครื่องดื่ม และอาหาร น้ำมันบริโภค และไขมัน

2) ผลิตภัณฑ์เกษตร ป่าไม้ ประมง และปศุสัตว์

3) ผลิตภัณฑ์ และส่วนผสม (Ingredients) ที่ใช้เพื่อการแปรรูป และผลิตอาหาร

ลักษณะของมาตรฐาน JAS จะคล้ายกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ของไทย ซึ่งสาระสำคัญของมาตรฐาน JAS ของแต่ละผลิตภัณฑ์จะประกอบ-ไปด้วย (1) นิยามหรือข้อกำหนด (Criteria) ด้านคุณภาพ เช่น ชั้นคุณภาพ วัตถุดิบ และส่วนผสมที่ใช้ ฯลฯ (2) ข้อกำหนดด้านวิธีการผลิต (Production Methods) (3) การกำหนดรายละเอียดในฉลากสินค้าเพิ่มเติม หรือมีลักษณะพิเศษ เช่น มาตรฐานฉลาก GMO ของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากขบวนการดัดแปลงพันธุกรรม และหรือที่ใช้ผลิตภัณฑ์ GMO เป็นส่วนประกอบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และประมง เช่น ถั่วเหลือง มันฝรั่ง และข้าวโพด

2.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ชื่อว่ามีระบบการจัดการด้านอาหารที่ปลอดภัยที่สุดของโลก เนื่องจากมีระบบกำกับดูแล และเฝ้าระวังตั้งแต่การผลิต และการกระจายสินค้าในทุกระดับทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับประเทศ

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในระบบการตรวจสอบอาหารมีทั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอาหาร นักจุลชีววิทยา นักระบาดวิทยา นักวิทยาศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ภายใต้กฎหมายระดับท้องถิ่น จนถึงกฎหมายระดับประเทศ ซึ่งบางหน่วยงานอาจกำกับดูแลเฉพาะอาหารบางชนิด บางหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะพื้นที่ บางหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะผู้ประกอบการอาหารบางประเภท เช่น ภัตตาคารหรือโรงงานบรรจุเนื้อสัตว์ ซึ่งทุกหน่วยงานทำงานร่วมกันเป็นคณะทำงานด้านความปลอดภัยอาหารของสหรัฐอเมริกา (U.S. Food Safety Team)[16] ซึ่งระบบความปลอดภัยด้านอาหารของสหรัฐอเมริกามีหลักการที่สำคัญดังนี้[17]

1) มีเฉพาะอาหารที่ปลอดภัยเท่านั้นที่จะวางจำหน่ายในตลาดได้

2) การพิจารณาของหน่วยงานรัฐด้านความปลอดภัยอาหารจะใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เป็นเกณฑ์

3) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ในการกำกับดูแล และบังคับใช้กฎหมาย

4) โรงงานผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า ผู้นำเข้า และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และมีความรับผิดถ้าไม่ปฏิบัติตาม

5) กระบวนการกำกับดูแลมีความโปร่งใส และประชาชนเข้าถึงได้ง่าย

กฎหมายในรูปของบทบัญญัติที่ออกโดยสภาคองเกรสในนามของรัฐบาลกลางให้ภาพกว้างในเชิงนามธรรม ดังนั้นหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลจึงต้องออกกฎระเบียบ (Regulation) ของหน่วยงานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมเพื่อการปฏิบัติงานทั่วไป ในการออกกฎระเบียบใด ๆ ของสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการจัดทำจะต้องเสนอร่างกฎระเบียบให้แก่สาธารณชนในเอกสาร Federal Register ซึ่งเป็นเอกสารของรัฐบาลกลางที่นำเสนอกฎระเบียบของทุกหน่วยงานของรัฐบาลกลาง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจได้วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น จากนั้นคณะกรรมการจัดทำจึงนำข้อคิดเห็นไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในการพิจารณาออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร และอาหารนั้นจะต้องอาศัยข้อมูล

---

[16]สถาบันอาหาร, เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

[17]เรื่องเดียวกัน.

ทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน ในกรณีที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอ สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาหรือกระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกาจะยังไม่ออกเป็นกฎระเบียบ แต่อาจจะออกเป็นแนวปฏิบัติ (Guideline) เมื่อสรุปเป็นกฎระเบียบได้แล้ว จึงประกาศใน Federal Register โดยการประกาศกฎระเบียบทุกอย่างจะมีผลบังคับใช้หลังประกาศประมาณ 1 ปี

กฎหมาย และระเบียบทั่วไป (Horizontal)

กฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาออกตามบทบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอาง ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับอาการที่ประกาศใช้มากว่า 60 ปีก่อนบทบัญญัติเกี่ยวกับอาหารเนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์ ซึ่งกำกับดูแลโดยกระทรวง-เกษตรแห่งสหรัฐอเมริกา กฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาเป็นบทบัญญัติเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับบทบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอาง ขอบเขตของการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยาจึงกว้างขวางกว่าของกระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกามาก กฎระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา เปรียบได้กับประกาศกระทรวงสาธารณสุขของไทยที่เป็นแนวทางปฏิบัติภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร

1) บทบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอางของรัฐบาลกลาง (The Federal Food, Drug and Cosmetic Act)[18]

บทบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอางนี้ให้ความหมายของอาหารไว้ว่า "อาหาร คือสิ่งที่ใช้เป็นอาหารหรือเครื่องดื่มสำหรับมนุษย์ และสัตว์ หมากฝรั่ง และสิ่งที่เป็นส่วนประกอบของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น" และกฎหมายนี้มีเจตนาที่จะให้ผู้บริโภคมั่นใจว่า อาหารบริสุทธิ์ สมบูรณ์ ปลอดภัยในการบริโภค ผลิตภายใต้สภาวะสุขลักษณะ ใช้สีเจือปนอาหารเฉพาะที่ได้รับการอนุญาตให้ใช้ (สีหลายชนิดต้องได้รับการรับรองจากห้องปฏิบัติการของ FDA) อาหารทำจากส่วนอาหารที่เหมาะสม ฉลาก และการหีบ

---

[18]U.S. Food and Drug Administration, **Federal Food, Drug, and Cosmetic Act (FD & C Act)** [Online], available URL: http://www.fda.gov/RegulatoryInformation/Legislation/FederalFoodDrugandCosmeticActFDCAct/default.htm, 2010 (June, 4).

ห่อแสดงเป็นภาษาอังกฤษที่ให้ข้อเท็จจริง ให้ข้อมูลความรู้ที่ผู้บริโภคสมควรได้รับ และไม่ชี้นำให้เข้าใจผิด

เพื่อควบคุมให้การดำเนินการในเรื่องอาหารเป็นไปอย่างถูกต้อง รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาจึงได้กำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร และการปิดฉลากรวมทั้งมาตรฐานแสดงเอกลักษณ์ และคุณภาพให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติอาหาร ยา และเครื่องสำอาง โดยผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้มีการจัดทำมาตรฐานแสดงเอกลักษณ์แล้ว จะต้องมีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานนั้น ๆ มิฉะนั้นอาจจะถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความไม่เหมาะสม และจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายต่อไป รายละเอียดในมาตรฐานแสดงเอกลักษณ์จะให้ความมั่นใจแก่ผู้บริโภคในเรื่องชนิด และปริมาณของส่วนประกอบหลักของผลิตภัณฑ์มากกว่าข้อกำหนดเรื่องสุขอนามัย

2) The Fair Packaging and Labeling Act และ The Nutrition Labeling and Education Act[19]

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ออกบทบัญญัติ 2 บท คือ The Fair Packaging and Labeling Act และThe Nutrition Labeling and Education Act เพื่อกำหนดกฎระเบียบให้ผู้ผลิต และผู้จัดจำหน่ายได้ปฏิบัติตามเป็นมาตรฐานเดียวกัน และเป็นการคุ้มครองให้ผู้บริโภคได้ข้อมูลที่ถูกต้อง อันจะเป็นประโยชน์ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้บทบัญญัติยังให้ประโยชน์ในการควบคุมกำกับดูแลในเรื่องความปลอดภัยของอาหาร ทำให้สามารถทราบถึงแหล่งกำเนิดที่มาของอาหาร ในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาหาร ทางการสามารถตรวจสอบแหล่งผลิต และเรียกคืนสินค้าได้ทันที

กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับรายสินค้า (Vertical)[20]

ใน Code of Federal Regulation--CFR ส่วนของสำนักงานคณะกรรมการ-อาหารและยา ซึ่งอยู่ใน Title ที่ 21 มีรายละเอียดทั้งสิ้น 199 Part โดยใน Part 1-60 เป็นอำนาจหน้าที่ และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในการออกกฎระเบียบ บังคับใช้ และการลงโทษ ส่น Part อื่น ๆ เป็นรายละเอียดของสินค้าชนิดต่าง ๆ ซึ่งสินค้าต้องมีสุขลักษณะที่ดี ไม่มีการ

---

[19]สถาบันอาหาร, เรื่องเดิม, หน้า 28.

[20]เรื่องเดียวกัน.

ปนเปื้อนด้วยสิ่งสกปรกน่ารังเกียจ สารพิษอันตรายในปริมาณถึงระดับดำเนินการตามกฎหมาย และไม่มีการแสดงเท็จ ผลิตภัณฑ์ที่มีการกำหนดมาตรฐานบังคับจะต้องมีเอกลักษณ์ คุณภาพ และการบรรจุ เป็นไปตามมาตรฐานนั้น ๆ ด้วย

สินค้าที่เกิดจากการดัดแปลงพันธุกรรม สหรัฐอเมริกามีนโยบายสนับสนุนให้ปลูกพืชดัดแปลงพันธุกรรม และสนับสนุนเทคโนโลยีชีวภาพ โดยถือว่าการนำเทคโนโลยี ชีวภาพมาใช้ในเชิงพาณิชย์ไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม การปลูกพืชดัดแปลงพันธุกรรมใช้กระบวนการบอกกล่าวแทนการขออนุญาต และยังรวมถึงการนำเข้าผลิตภัณฑ์สินค้าดัดแปลงพันธุกรรม และการนำผลิตภัณฑ์สินค้าดัดแปลงพันธุกรรมออกสู่สิ่งแวดล้อม

สหรัฐอเมริกาใช้วิธีการกำกับดูแลแบบผลิตภัณฑ์ จากนโยบายการติดฉลาก-สินค้าดัดแปลงพันธุกรรม อยู่ภายใต้บังคับกฎระเบียบเรื่องการติดฉลากเช่นเดียวกับอาหารประเภทอื่น การติดฉลากสินค้าดัดแปลงพันธุกรรมจะมีก็ต่อเมื่อส่วนประกอบโภชนาการหรือความปลอดภัยทางอาหารดัดแปลงพันธุกรรมนั้นแตกต่างอย่างมาก และวิธีการติดฉลากผลิตภัณฑ์สินค้าดัดแปลงพันธุกรรม กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการแสดงข้อความว่า “ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ” แต่ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์นั้นใช้เทคโนโลยีชีวภาพที่อาจมีสารภูมิแพ้ผลิตภัณฑ์นั้นก็กำหนดแต่เพียงว่าอาจมีสารภูมิแพ้ โดยไม่ระบุว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพ กล่าวโดยสรุปนโยบายการกำกับดูแลสินค้าดัดแปลงพันธุกรรมของสหรัฐอเมริกาอยู่บนพื้นฐานว่าวิศวกรรมทางพันธุกรรมมิได้ก่อให้เกิดความเสี่ยงอันจำเป็นต้องออกกฎระเบียบมากำกับดูแลโดยเฉพาะ[21]

---

[21]จักรกฤษณ์ เฉลิมโชคปรีชา, เรื่องเดิม, หน้า 133.

2.3 สหภาพยุโรป (EU)

กฎหมาย และกฎระเบียบอาหารของสหภาพยุโรปมีแหล่งที่มาของกฎหมายอาหารสามารถแบ่งที่มาได้เป็น 2 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ที่มาหลัก (Primary Source) เป็นกฎหมายอาหารที่มีแหล่งที่มาจากที่มาหลักจะเป็นกฎหมายที่มีการบังคับสูงซึ่งกฎหมายประเภทอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายซึ่งมาจากที่มาหลักนี้จะไม่มีผลใช้บังคับ โดยอาจแยกย่อยได้เป็น 3 ประเภทคือ

1) สนธิสัญญาที่มีผลเป็นการก่อตั้งสหภาพยุโรป ได้แก่ สนธิสัญญา-ประชาคมยุโรป สนธิสัญญาสหภาพยุโรป สนธิสัญญาอัมเตอร์ดัม เป็นต้น

2) ความตกลงระหว่างประเทศ ได้แก่ สนธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่สหภาพยุโรปได้ไปตกลงกับประเทศอื่นนอกสหภาพยุโรป หรือองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การการค้าโลก หรือ WTO เช่น ความตกลงว่าด้วยการปรับใช้มาตรการทางด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช ความตกลงว่าด้วยสินค้าเกษตร เป็นต้น

3) หลักกฎหมายทั่วไป เป็นหลักกฎหมายที่ศาลยุติธรรมแห่งยุโรปกำหนดขึ้น ได้แก่ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน หลักความแน่นอนในกฎหมาย และหลักความได้สัดส่วน

ระดับที่ 2 ที่มารอง (General Principles of Law) เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่กำหนดโดยองค์กรของสหภาพยุโรปตามกระบวนการนิติบัญญัติของสหภาพยุโรป แบ่งได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1) ระเบียบ (Regulation) เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปในรัฐสมาชิก ศาลของรัฐสมาชิกต้องบังคับใช้ระเบียบนี้เสมือนเป็นกฎหมายภายในของรัฐ

2) กฎเกณฑ์กลาง (Directives) เป็นกฎหมายที่เป็นแนวทางในการตรากฎหมายภายในของรัฐสมาชิก โดยจะมีผลผูกพันรัฐสมาชิกในอันที่จะต้องตรากฎหมายเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ประชาคมยุโรปได้วางไว้

3) คำสั่งหรือคำวินิจฉัย (Decisions) เป็นกฎหมายที่มีผลผูกพันต่อบุคคลผู้รับคำสั่งไม่ว่าจะเป็นรัฐสมาชิก บริษัท หรือประชาชนทั่วไป

4) ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

5) ความเห็น (Opinion)

กฎหมาย และกฎระเบียบอาหารทั่วไป

กฎหมาย และกฎระเบียบอาหารทั่วไปมิใช่กฎหมาย และกฎระเบียบที่บังคับใช้เฉพาะเจาะจงกับอาหารชนิดใดชนิดหนึ่ง และเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ภายในสหภาพยุโรป เช่น

ในเรื่องยาฆ่าแมลงตกค้าง มีกฎเกณฑ์กลาง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 76/895/EEC กำหนดค่า MRLs ในผลไม้ และผักบางชนิด กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 86/362/EEC กำหนดค่า MRLs ในธัญพืช และผลิตภัณฑ์จากธัญพืช กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 86/363/EEC กำหนดค่า MRLs ในผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์ กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 90/642/EEC กำหนดค่า MRLs ในผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพืช รวมถึงผลไม้ และผัก กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 91/414/EEC ว่าด้วยการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ plant protection ในตลาด กฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 2000/24/EEC การกำหนดภาคผนวกของกฎเกณฑ์กลางคณะมนตรีที่ 76/895/EEC, 86/326/EEC, 86/363/EEC, 90/642/EEC[22] นอกจากนี้ สหภาพยุโรปยังให้ความสำคัญต่อการใช้ฮอร์โมนเป็นอย่างมาก โดยกฎเกณฑ์กลางคณะกรรมาธิการที่ 97/6/EC ได้กำหนดให้มีการห้ามใช้สารปฏิชีวนะ 4 ชนิด ผสมลงในอาหารสัตว์เพื่อเร่งการเจริญเติบโต ได้แก่ Monesin Sodium Salinomycin Sodium Avilamycin Flavophospholipol[23]

เรื่องการขออนุญาตเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม มีกฎเกณฑ์กลางและระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ (EC) ที่ 258/97 เกี่ยวกับอาหารชนิดใหม่ และส่วนผสมอาหารชนิดใหม่ กฎเกณฑ์กลางรัฐสหภาพยุโรป และคณะมนตรีที่ 2001/18/EC ลงวันที่ 12 มีนาคม 2544 ว่าด้วยการเจตนาปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมลงสู่สิ่งแวดล้อม ข้อเสนอเกี่ยวกับการสืบแหล่งที่มา และการติดฉลากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และการสืบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์อาหาร และอาหารสัตว์ที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

---

[22]สถาบันอาหาร, เรื่องเดิม, หน้า 9.

[23]เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

เรื่องการติดฉลากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม มีกฎเกณฑ์กลาง และระเบียบที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ (EC) ที่ 1139/98 เกี่ยวกับการบังคับให้แสดงฉลากบนผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งมิใช่ที่ระบุอยู่ในกฎเกณฑ์กลางที่ 79/112/EEC ระเบียบ (EC) ที่ 49/2000 การแก้ไขระเบียบ (EC) ที่ 1139/98 เกี่ยวกับการบังคับให้แสดงฉลากบนผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งมิใช่ที่ระบุอยู่ในกฎเกณฑ์กลางที่ 79/112/EEC และระเบียบ (EC) ที่ 50/2000 ว่าด้วยการติดฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร และส่วนผสมอาหารที่ประกอบด้วยวัตถุเจือปน และสารให้กลิ่นรสที่ผ่านการดัดแปลงพันธุกรรม หรือผลิตจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ที่มีระดับปริมาณ GMOs ที่มีอยู่ในส่วนประกอบของอาหาร โดยกำหนดเป็นขั้นต่ำร้อยละ 0.9 ของส่วนประกอบของอาหาร ที่จะต้องติดฉลากว่าประกอบด้วยวัตถุที่เป็น GMOs

สหภาพยุโรปยังให้ความสำคัญกับระบบการตรวจย้อน หรือการสืบแหล่งที่มา (Traceability) ตามระเบียบรัฐสภา และมนตรียุโรปที่ 178/2002 เพื่อให้สามารถตรวจย้อนกลับตัวผลิตภัณฑ์ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีความเสี่ยงต่อสุขอนามัยของมนุษย์ สัตว์ และพืช หรือกรณีที่ผลิตภัณฑ์อาหารมีคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐานด้านความปลอดภัย โดยผลิตภัณฑ์อาหารทุกชนิดจะต้องมีหมายเลขรหัสที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์อาหาร โดยมีข้อมูล เช่น ชื่อ และที่อยู่ของผู้จัดส่งวัตถุดิบ ชื่อและที่อยู่แหล่งที่จัดส่งอาหารเลี้ยงสัตว์ และส่วนผสมในอาหารเลี้ยงสัตว์นั้น ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกที่มาของวัตถุดิบ และข้อมูลด้านความปลอดภัยของวัตถุดิบที่นำมาใช้ วันที่ใช้ในการจับสัตว์ที่นำมาจำหน่าย สภาพของสถานที่เลี้ยงหรือเพาะปลูก ชื่อของผู้รับซื้อสินค้าในแต่ละครั้ง เป็นต้น[24]

3. กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรระหว่างประเทศ

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรมีความสำคัญมาก เนื่องจากประเทศต่าง ๆ ที่เป็นคู่ค้าของไทยได้นำเอามาตรฐานสินค้าเกษตรมาเป็นเงื่อนไขในการอนุญาต

---

[24]สถาบันอาหาร, เรื่องเดียวกัน.

การนำเข้าสินค้าจากไทย นอกจากนั้นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ยังยอมรับให้รัฐสมาชิกสามารถตั้งข้อจำกัดการนำเข้าสินค้าโดยอาศัยมาตรการด้านสุขอนามัยได้ หากรัฐนั้นสามารถพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ได้ว่าสินค้าที่นำเข้านั้นไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ในการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรจำเป็นต้องอ้างอิงมาตรฐานสากลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์การระหว่างประเทศหลายองค์การ เช่น องค์การการค้าโลก (WTO) องค์การเกษตร และอาหารแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การอนามัยโลก(WHO) องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) เป็นต้น โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 หัวข้อ คือ 1) มาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช และ 2) กฎเกณฑ์ของ FAO และกฎเกณฑ์ของ Codex[25]

3.1 มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

มาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชเป็นข้อตกลงที่วางหลักการคุ้มครองสุขอนามัยของประชาชนให้ได้รับความปลอดภัยอย่างพอเพียงจากการบริโภคสินค้าเกษตร โดยประเทศผู้นำเข้าสินค้าอาจห้ามการนำเข้าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรืออาจตั้งข้อจำกัดทางการค้าอย่างอื่นได้ แต่จะต้องไม่เป็นการกลั่นแกล้งหรือหวังผลเป็นการกีดกันทางการค้า ดังนั้นข้อตกลงว่าด้วยสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (SPS Agreement) จึงมีข้อกำหนดให้รัฐสมาชิกจะต้องพิสูจน์ในเชิงวิทยาศาสตร์ว่าสินค้าที่ห้ามนำเข้านั้นมีความเสี่ยงที่จะเป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของประชาชน

ในการประเมินความเสี่ยง รัฐสมาชิกที่ใช้มาตรการสุขอนามัยจะต้องคำนึงถึงหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ได้มา กระบวนการผลิต วิธีตรวจสอบ การเก็บสุ่มตัวอย่างสินค้าเพื่อนำมาตรวจสอบ ความสำคัญของเชื้อโรค บริเวณแพร่ขยายของเชื้อโรค ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การกักโรคระบาดเพื่อมิให้คนหรือสัตว์ที่เป็นพาหะของโรค

---

[25]ประสิทธิ์ เอกบุตร, **กฎหมายมาตรฐานสินค้าเกษตร** (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545), หน้า 66.

แพร่เชื้อไปยังนอกเขตกักโรค หรือวิธีปฏิบัติอื่นใดทำนองเดียวกัน[26] โดยข้อตกลงว่าด้วยสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (SPS) จะใช้กับมาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชทั้งหมดที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการค้าระหว่างประเทศ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรซึ่งข้อตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางการค้า (TBT Agreement) ก็ครอบคลุมถึงเรื่องมาตรฐานสินค้าทั้งด้านอุตสาหกรรม และเกษตรด้วย[27]

อย่างไรก็ตามขอบเขตของข้อตกลง SPS ก็ยังกว้างกว่าขอบเขตของข้อตกลง TBT เนื่องจากได้รวมไปถึงมาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชด้านกระบวนการผลิตและวิธีการผลิต (Process and Production Methods--PPMs) ด้วย ซึ่งตัวข้อตกลง TBT จะเกี่ยวกับเรื่องของมาตรฐานสินค้าซึ่งเกี่ยวกับคุณลักษณะของสินค้าโดยตรง และเกี่ยวกับกระบวนการผลิต และวิธีการผลิตเฉพาะที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในด้านมาตรฐานของตัวสินค้าเท่านั้น ไม่รวมไปถึงวัตถุประสงค์อื่น เช่น วัตถุประสงค์ในการรักษาสิ่งแวดล้อมหรือลดมลพิษจากการผลิตสินค้า

สำหรับข้อตกลง SPS ยังมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมให้รัฐสมาชิกรับเอามาตรฐานระหว่างประเทศ เช่น มาตรฐานด้านความปลอดภัยด้านอาหารของ Codex Alimentarius Commission หรือมาตรฐานระหว่างประเทศของสำนักงานโรคระบาดสัตว์ (International Office of Epizootics--IOE) หรือการดำเนินงานตามกรอบของอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention--IPPC) แม้ว่าจะยังไม่ถึงกับต้องผูกพันทางกฎหมายที่รัฐสมาชิกจะต้องรับมาตรฐานระหว่างประเทศเหล่านี้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติ ประเทศต่าง ๆ ก็นำเรื่องมาตรฐานเหล่านี้มาใช้เป็นมาตรฐานในประเทศของตนเองโดยตรากฎหมายภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศเหล่านี้

---

[26]Agreements on Applications of Sanitary and Phytosanitary Measures, Section 5.

[27]Agreement on the Technical Barrier to Trade, Section 1.

ในการบังคับใช้ข้อตกลงว่าด้วยสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (SPS) นี้รัฐสมาชิกจะต้องดำเนินการใช้มาตรการด้านสุขอนามัยเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองชีวิตหรือสุขอนามัยของคน สัตว์ และพืช โดยจะต้องมีหลักการทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน นอกจากนั้น การใช้มาตรการด้านสุขอนามัยจะต้องไม่เป็นการใช้ตามอำเภอใจหรือเลือกปฏิบัติหรือดำเนินการใด ๆ อันเป็นการซ่อนเร้นการตั้งข้อจำกัดทางการค้า ในกรณีที่ไม่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพียงพอ รัฐสมาชิกผู้ประสงค์ที่จะใช้มาตรการสุขอนามัยอาจใช้มาตรการสุขอนามัยเป็นการชั่วคราวก่อนได้ แต่จะต้องขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำการประเมินความเสี่ยงได้อย่างเป็นกลาง โดยอาจขอข้อมูลจากองค์การมาตรฐานระหว่างประเทศต่าง ๆ หรือจากรัฐสมาชิกอื่นก็ได้ และจะต้องมีการทบทวนมาตรการในเวลาอันสมควร ส่วนรัฐที่อาจได้รับผลกระทบจากมาตรการสุขอนามัยก็อาจขอคำอธิบายต่าง ๆ จากรัฐผู้ใช้มาตรการดังกล่าวที่ไม่ยึดมาตรฐานระหว่างประเทศหรือไม่มีมาตรฐานระหว่างประเทศรองรับนั้นได้[28]

สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ข้อตกลง SPS มีข้อกำหนดผ่อนปรนให้ประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วควรจะช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่ประเทศกำลังพัฒนา และควรจะต้องขยายระยะเวลาปฏิบัติตามมาตรการสุขอนามัยให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วย เพื่อมิให้โอกาสในการส่งออกสินค้าของประเทศกำลังพัฒนาเสียไป โดยคณะกรรมการของข้อตกลง SPS อาจขยายเวลาดังกล่าวให้โดยถือว่าเป็นข้อยกเว้นจากพันธกรณีของข้อตกลง SPS

3.2 กฎเกณฑ์ขององค์การมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex)[29]

มาตรฐานโคเด็กซ์ (Codex) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะที่เป็นมาตรฐานอาหาร สากลเป็นชื่อที่มาจากคำแรกของชื่อคณะกรรมาธิการที่บริหารโครงการมาตรฐานอาหาร คือ Codex Alimentarius Commission--CAC โครงการมาตรฐานอาหารนี้เป็นโครงการ

---

[28]Agreements on Applications of Sanitary and Phytosanitary Measures, Section 5, 8.

[29]พิศาล พงศพิชณ์, เรื่องเดิม, หน้า 59.

ร่วมระหว่าง FAO (Food and Agricultural Organization) และWHO (World Health Organization) และใช้ชื่อโครงการว่า โครงการมาตรฐานอาหาร FAO/WHO (Joint FAO/WHO Food Standards Program) (FAO/WHO 1997) โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1) คุ้มครองสุขภาพ อนามัย ของผู้บริโภค

2) ทำให้เกิดความเป็นธรรมในด้านการค้าระหว่างประเทศ

3) ส่งเสริมการประสานงานด้านมาตรฐานอาหารทั้งหมดซึ่งดำเนินการอยู่โดยองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยงานที่มิใช่ภาครัฐบาล

4) จัดลำดับความสำคัญริเริ่ม และแนะนำในการจัดเตรียมร่างมาตรฐานโดยความช่วยเหลือจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง

5) เมื่อมาตรฐานเสร็จขั้นสุดท้าย และมีการตอบรับจากประเทศสมาชิกแล้ว ให้จัดพิมพ์เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานดังกล่าวให้ทันสมัยตลอดเวลา

การดำเนินงานของ Codex จะอยู่ภายใต้การบริหารของคณะกรรมาธิการ (Codex Alimentarius Commission--CAC) และจะมีคณะกรรมการวิชาการสาขาต่าง ๆ ทำหน้าที่พิจารณากำหนด ดูแลมาตรฐานสาขาต่าง ๆ

มาตรฐาน Codex เมื่อพิจารณาตามลักษณะการกำหนดมาตรฐานแล้ว สามารถแบ่งออกได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1) Vertical Standard ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานสินค้าต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า Commodity Standard เช่น มาตรฐานสับปะรดกระป๋อง กุ้งแช่เยือกแข็ง ฯลฯ

2) Horizontal Standard ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดทั่วไป (General Subject) ที่จะนำไปใช้กับสินค้าต่าง ๆ เช่น ข้อกำหนดสารเจือปนในอาหาร ข้อกำหนดสารพิษตกค้างในอาหาร วิธีวิเคราะห์ และชักตัวอย่าง ฯลฯ

จากการที่ได้มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization--WTO) ทำให้มาตรฐาน Codex เริ่มมีความสำคัญในการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นภายใต้ WTO ได้มีการกำหนดความตกลงเกี่ยวกับการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช (Agreements on Applications of Sanitary and Phytosanitary Measures--SPS) ซึ่งกำหนดว่า ในการค้าระหว่างประเทศ จะใช้มาตรฐาน แนวทางปฏิบัติ

(Guidelines) และข้อแนะนำ (Recommendation) ต่าง ๆ ของ Codex เป็นเกณฑ์ในการประเมินความปลอดภัยของอาหาร รวมทั้งการออกมาตรการของประเทศทางด้านสุขอนามัย ทั้งนี้ประเทศสมาชิกจะกำหนดมาตรการด้านสุขอนามัย และสุขอนามัยพืชที่เข้มงวดกว่ามาตรฐานสากล เช่น มาตรฐาน Codex เพื่อปกป้องชีวิต และสุขภาพมนุษย์ สัตว์ พืช ได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ยืนยันถึงความจำเป็นต้องทำเช่นนั้น ทั้งนี้โดยใช้หลักการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ทั้งนี้การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ทั้งระดับประเทศ และระดับสากลต้องมีความโปร่งใส และอยู่บนพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่อ้างอิงได้

เมื่อพิจารณาหลักการของการกำหนดมาตรฐานของโครงการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex) จะต้องประกอบไปด้วย 2 ประการสำคัญ คือ

1) สนับสนุน ส่งเสริม และลดอุปสรรคของการค้าระหว่างประเทศโดยกำหนดมาตรฐานที่ประเทศส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติตามได้

2) ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

ในส่วนของการกำหนดค่าปริมาณสูงสุดของสารพิษตกค้างในอาหารเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของ Codex ดังกล่าวข้างต้น จะมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ คือ

1) การประเมินข้อมูลเพื่อเสนอกำหนดค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) ที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลทางด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (Pesticide) สารพิษตกค้าง และข้อมูลด้านพิษวิทยา

2) การนำหลักการด้านการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Assessment) การจัดการด้านความเสี่ยง (Risk Management) และการสื่อสารความเสี่ยง (Risk Communication) มาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถจัดการเรื่องความปลอดภัยของค่าปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด (MRL) ที่กำหนดขึ้นได้ หลักการที่สำคัญ และโครงการมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ (Codex) นำมาใช้มากขณะนี้คือ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ที่ถูกนำมาใช้เพื่อประเมินระดับความปลอดภัยต่อผู้บริโภคของค่า MRL ที่กำหนดขึ้น

การแสดงฉลาก ตามหลักการทั่วไปของ Codex General Standard for the Labeling of Prepackaged Foods and the Codex General Guidelines on Claims อาหาร

ที่เตรียมพร้อมบรรจุจะต้องไม่มีการแสดงฉลากใด ๆ หรือแสดงท่าทีอันเป็นเท็จ ทำให้เข้าใจผิด หรือหลอกลวง หรือเป็นการทำให้เกิดความประทับใจที่ผิด ๆ เกี่ยวกับลักษณะอันน่าเชื่อถือ

ฉลากอาหาร และส่วนประกอบของอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรม/พันธุวิศวกรรม ประเทศสมาชิกควรกำหนด เพื่อวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบข้ออ้างบนฉลาก วิธีการ และหลักการสำหรับการระบุ และการตรวจสอบอาหาร และส่วนประกอบของอาหารที่ผลิตโดยใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่งก็มีแนวทางของการปฏิบัติ คือ ถ้าส่วนผสมทั้งหมดของอาหาร และส่วนประกอบอาหารไม่เทียบเท่าเดิม หรือแตกต่างอย่างชัดเจนมากกับอาหาร และส่วนประกอบของอาหารที่ตรงกันที่มีอยู่เดิม ฉลากควรจะแสดง โดยเชื่อมโยงกับ หรือโดยใกล้ชิดกับชื่อของอาหาร และส่วนประกอบของอาหาร คำหรือข้อความที่เพิ่ม มีความสำคัญในการให้ข้อมูลกับผู้บริโภคในส่วนผสมทั้งหมด ในการปฏิบัติของมาตรฐานทั่วไป อีกกรณีคือ ถ้าคุณค่าของสารอาหาร และส่วนประกอบของอาหารไม่เทียบเท่าเดิม หรือแตกต่างกันอย่างชัดเจนจากอาหาร และส่วนประกอบของอาหารที่ตรงกันที่มีอยู่เดิม ฉลากควรจะแสดงโดยเชื่อมโยง หรือโดยใกล้ชิดกับชื่อของอาหาร และส่วนประกอบของอาหาร คำหรือข้อความดังกล่าวมีความสำคัญในการให้ข้อมูลกับผู้บริโภคถึงความจุของสารอาหารที่เปลี่ยนไป เป็นการปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไป โดยสรุปคือไม่ได้มีการบังคับให้ประเทศสมาชิกทำการติดฉลากสินค้าที่เกิดจากหรือมีส่วนประกอบของการดัดแปลงทางพันธุกรรม GMOs เป็นเพียงแค่แนวทางในการปฏิบัติเท่านั้น